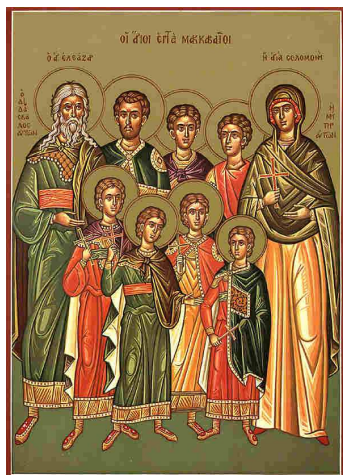

ЖИТИЕ НА СВ. СЕДЕМ МЪЧЕНИЦИ МАКАВЕИ, МАЙКА ИМ СОЛОМОНИЯ И УЧИТЕЛЯТ ИМ ЕЛЕАЗАР

Втора книга Макавейска в св. Библия ни предава трогателно повествование за страданията и поразителната твърдост на духа у старозаветните мъченици, умрели около 180 години преди Рождество Христово.

След като се върнали от вавилонския плен, юдеите, изпитани чрез тежко бедствие, останали за известно време верни на Бога.

Гнусели се от идолопоклонство и точно изпълнявали закона, даден им от Господа чрез Мойсей. Постепенно обаче те взели да изпадат в пороци. Влизали в съюз с околните езически народи и под тяхно влияние почнали да възприемат обичаи, противни на закона Господен. Тогава Господ отново ги наказал чрез жестоки бедствия.

Сирийският цар Антиох Епифан завладял Йерусалим, разграбил храма, убил голямо множество люде и продал в робство около 40 000 човека. Като желаел да въведе идолопоклонство в Йерусалим, той със заплахи запрещавал на юдеите да извършват свое богослужение и да спазват съботния ден, изгарял в огън свещените книги и най-после осквернил храма, като поставил в него кумири на Юпитер. Той заставил юдеите да принасят жертви на езическите богове и да ядат жертвоприношението. Ужас обзел нещастните. Мнозина избягали от Йерусалим и се укривали в пещери и долини. Приемали по-скоро да търпят всякакви лишения, отколкото да отстъпят от своя закон. Но войниците на Антиох навсякъде ги

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

преследвали и убивали. Тежкото бедствие отново възпламенило вярата на юдеите. Те разбрали, че Господ справедливо ги наказва, затова безропотно се покорили на Неговата воля. Писателят на втора книга Макавейска, след като разказва за бедствията на юдеите, прибавя: “Моля ония, които биха чели тая книга, да се не плашат от тия напасти и да разберат, че тия страдания служат не за погубване, а за вразумяване на нашия род. Защото самото това, че на нечестниците се не дава много време, а скоро се подлагат на наказание, е знак за голямо благодеяние. Господ не чака нас тъй дълго търпеливо, както другите народи, които наказва, когато натрупат много грехове. С нас не тъй постъпва Той, а ни наказва, преди да достигнем върха на греховете. Той никога не отдалечава от нас милостта Си и наказвайки със злочестини, не изоставя Своя народ.”

В това време живеел в Йерусалим един старец на име Елеазар. Той бил уважаван от всички за своите добродетели и ученост. Смятали го за един от най-главните законоучители. Началниците, поставяни от Антиох в Йерусалим, го принуждавали да яде свинско месо от жертвоприношението. Елеазар решително отказвал да изпълни заповедта, понеже това месо било забранено от Мойсей, а да се съгласи някой да яде от него, се смятало като доказателство за отричане от юдейския закон. Някои от приятелите му, жалейки за него, му казвали: “Ние скришом ще заменим месото от жертвоприношението с друго, което можеш да ядеш, без да нарушиш закона. Ти се престори само, че уж ядеш от жертвоприношението и чрез това ще се избавиш от смърт.”

– Това ще бъде измама и лицемерие, недостойно за моята старост
– отговорил Елеазар.

– Не ще ли дам аз чрез това гибелен пример на младите? Те ще помислят, че щом 90-годишният старец се отклонява в езичество, за да спаси малкото останали свои дни, защо и те да не могат по същия такъв начин да спасят своя живот. Моята измама ще ги

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

съблазни и това ще опозори моята старост. Освен това, ако аз избягна смъртното наказание от хората, то няма да се спася от ръката на Всевишния. Не, аз по-добре ще ида на смърт и ще дам на младите пример за твърдост, умирайки радостно за нашите свети закони.

Приятелите тогава оставили Елеазар. Те наричали гордост и безумие неговата чистосърдечност и благородна твърдост. Дори му се разсърдили. А старецът бил предаден на жестоки мъчения. Пред смъртта си той извикал с висок глас: “На Господа Бога е известно, че аз имам възможност да се спася от смърт, но търпя жестоки страдания с тялото си, а в душата си се радвам, загдето страдам за Него.”

Тъй умрял светият старец, като оставил на своя народ пример на непоколебима твърдост. Тоя доблестен пример скоро последвали седем момци, които били ученици на Елеазар. Те произлизали от рода на Макавеите. Понеже отказвали да ядат от езическите жертвоприношения, тези момци били доведени заедно с майка им при цар Антиох. Царят заповядал да ги бият жестоко, като мислил чрез това да ги застави да изпълнят волята му. “Какво искаш от нас? – му казал най-големият брат. – Ние сме готови да умрем, но не и да отстъпим от нашия закон.”

Разгневеният Антиох заповядал да отрежат на момъка езика, ръцете и нозете и да изпекаат тялото му в нагорещена тава. Мъченикът с търпение и твърдост понасял ужасното страдание. Майка му и братята му, които присъствали при страшната смърт, се ободрявали един друг, като се готвели също за мъчения. “Господ Бог ни вижда – казвали те – и се радва на верността на Своите раби.”

Когато най-големият брат умрял, извикали втория. Преди да го подложат на мъки попитали го, ще яде ли от езическите жертвоприношения. И той отказал. Тогава постъпили и с него, както с по-големият му брат. Пред смъртта си момъкът казал на

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

царя: “Ти ни лишаваш от моя живот, жестокосърдни царю, но Царят на света ще ни възкреси за вечен живот, понеже умираме за Неговия закон.”

Третият брат спокойно дал да му отсекаат членовете, като казал: “От Господ ги получих и за Неговия закон ги давам, като се надявам пак да ги получа.” Царят и всички около него се чудели на мъжеството, с което и този момък понесъл най-ужасни мъчения.

Четвъртият брат, подложен на същите изтезания, казал на Антиох: “По-добре е за умрем от човеци и да имаме твърда надежда, че Бог ще ни възкреси. Но за тебе, мъчителю, няма да има възкресение за живот.”

Взели петия брат. “Ти имаш власт над нас, макар и сам да си подложен на тление – казал той на Антиох. – Но не мисли, че нашият род е изоставен от Бога. Почакай и ще видиш голямата Му сила, как Той ще накаже и тебе, и твоеото потомство.”

Шестият брат, готвейки се за смърт, казал на царя: “Не се заблуждавай напразно! Ние търпим това за себе си, понеже съгрешихме пред нашия Бог. Ето защо и станяха с нас достойни за учудване неща. Но не мисли, че ще останеш ненаказан ти, който си дръзнал да се бориш против Бога!”

Майката на доблестните момци с твърдост гледала на техните страдания и смърт. Пълна с пламенна вяра и укрепена чрез сила отгоре, тя ги увещавала и насърчавала. “Деца мои – казвала им тя, – Творецът на света, Който ви е създал, милостно ще ви върне живота, който вие сега жертвате за Неговия закон.”

Антиох много се гневял, че не могъл нито един от момците да склони да изпълнят волята му. Оставил жив само седмият брат. Той бил още момче. Царят го повикал и с клетва му обещал да го обсипе с дарове и почести, ако изпълни волята му. Но момъкът решително отказал да измени на своя закон. Тогава Антиох се обърнал към майка му и ѝ заповядал да склони сина си. Тя се добижила до момчето и по еврейски му казала: “Синко, смили се над мене,

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

която съм те родила и възпитавала! Погледай небето и земята и всичко по тях и човешкия род. Не бой се от тоя убиец, а бъди достоен за братята си и приеми смърт, за да те придобие пак по милост Божия с твоите братя.”

Докато майката още говорела, момъкът казал на мъчителите: “Какво чакате вие? Няма да изпълня заповедта на царя. Аз признавам закона, даден от Бога чрез Мойсей. А ти, царю, мъчител на юдеите, няма да се спасиш от ръката Господня! Ние страдаме заради нашите грехове, но Господ, след като ни изпита чрез бедствие, отново ще се помири със Своите раби. Братята ми пострадаха за закона и получиха вечен живот. А ти по Божия съд ще получиш справедливо наказание за твоята гордост и жестокост. Аз, както и братята ми, охотно полагам живота си за отеческите закони и моля Бога да се смили над Израеля! А ти сред изпитания и мъки ще бъдеш принуден да изповядаш, че нашия Бог е едничък истински Бог.”

В страшния си гняв царят заповядал да подложат момъка на най-ужасни изтезания. Момъкът с твърдост понесъл всичко и с пълна надежда в Господа завършил своя живот. След това и майката била подложена на мъки и смърт.

Св. Библия не ни дава имената на доблестните момци. Но древното църковно предание запазило за тях следните имена: Авим, Антонин, Гурий, Елеазар, Евсевон, Алим, Маркел; а майка им се наричала Соломония.

Скоро след това Господ в своето милосърдие прекратил бедствията на израилския народ. Доблестният мъж, по име Юда Макавей, въстанал против Антиох, разбил войската му и очистил Йерусалим от кумири и езически жертвоприношения. А върху Антиох се изпълнило по поразителен начин пророчеството на св. мъченици. След несполучлив поход към Персия той поискал да се спаси чрез бягство. Но тогава узнал за поражението на войските си от Юда Макавей. Разярен, той се готвел да отмъсти на юдеите. Господ

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

обаче го поразил със страшна болест: цялото му тяло се покрило със зловонни рани. Сред тежки страдания Антиох познал истинския Бог и извикал: “Право е човек да се покорява на Бога и бидейки смъртен, да не мисли високомерно да бъде равен с Бога!” Болестта му продължила дълго. “Сънят бяга от очите ми – казвал той на приятелите си – и сърцето му е пълно със скръб. До какво унижение, до какви мъки доживях аз, който бях славен и почитан от всички! Спомням си сега моите жестокости в Йерусалим, как грабех от храма свещените съдове и предавах на смърт невинните юдеи. Сега аз признавам, че с това съм си навлякъл и бедствия и затова загивам в чужда земя.”

Болестта на Антиох дотолкова се засилила, че той бил в тежест и на себе си, и на своите близки, които едва могли да търпят смядта на раните му. Тogaва той познал силата Господня и молел Бога за милост. Обещал да украси Йерусалимския храм, сам да приеме юдейската вяра и на всички подвластни нему народи да възвестява Божията слава и могъщество. Но Господ не приел моленията и обещанията, внушени не от любов и вяра, а от суеверен страх. И жестокият Антиох умрял в страшни мъки далеч от своята страна.

© Жития на светииите. Синодално издателство, София, 1991 година, под редакцията на Партений, епископ Левкийски и архимандрит д-р Атанасий (Бончев).